Hendi Péter

Ember az emberfelettiben

Baráti társaságban megkérdeztek egyszer egy hölgyet, hogy tud-e sakkozni. Ó, én nem, felelte a kérdezett, éppen csak annyit tudok, hogy hogyan kell lépni. Egy jelenlévő nemzetközi nagymester erre megjegyezte, hogy az nem is kevés, bárcsak ő tudná minden helyzetben, hogy hogyan kell lépni. Erasmus Szabónak ez az anekdota jutott az eszébe, amikor a genfi *Öt Ajtóban,* ahol egykoriban szokása volt tárcanovellákat írni, azon tűnődött, hogy ennek a mostaninak vajon mi legyen a címe. Talán kiderül a végére, zárta le magában a kérdést. A történetet mindenesetre úgy kellene elmesélni, hogy azt a nem sakkozó olvasók is megértsék.

Tizenegy évvel korábban, drága jó Erkel Ferencünk kétszázadik születésnapja alkalmából Szondi György, a *Napút* folyóirat főszerkesztője impozáns ünnepséget szervezett. Tekintettel arra, hogy az ünnepelt zeneszerző életében szenvedélyes sakkozó volt, a bevezető program keretében Portisch Lajos és Csom István sakknagymesterek szimultánt játszottak az írók csapatával. A szimultánról elég annyit tudni, hogy azt általában egy (ritkább esetben két) nagymester szokta játszani több résztvevő ellenében. Ha a nagymesterek ketten vannak, akkor egymást váltogatva mennek végig a mezőnyön, ami nem jelenti, hogy kétszer olyan erősek lennének, mint rendesen, hiszen lépéseik eldöntésénél nemcsak az ellenfelek, hanem egymás gondolatait is *látniuk kell*. Az írók csapatában tizenketten voltak. Vállalván a tizenharmadik ódiumát, Erasmus Szabó szívesen részt vett volna, de sajnálatos módon nem volt olyan gép, amellyel a szóban forgó napon a verseny kezdete előtt Budapestre érhetett volna. Portisch nagymester ellen már volt szerencséje játszani korábban. Egy Pécsett megrendezet szimultán versenyen történt, és most nem tudja nem megemlíteni, hogy a nagymester a szomszéd táblánál azzal fogadta el az apja mellett ülő, mintegy tízéves fiúnak a tizedik lépésben (sic) tett döntetlen ajánlatát, hogy: *Erre azért édesapádnak nem mondtam volna igent.*

A szimultán versenynek a Bolgár Kultúra Háza adott otthont az Andrássy úton. Amikor Erasmus megérkezett, néhány parti már befejeződött. Erről azok a táblák tanúskodtak, amelyeken már újra felállították a figurákat. Azt is lehetett látni, hogy ki nyert, mert a győztes fél királyát szokás szerint kitették a tábla közepére. A győztesek között nem volt, csak fehér király. Na igen: szimultán versenyen a nagy-

mesterek minden táblán fehérrel játszanak. Nem várta meg a verseny végét, mert a Lotz-teremben tartandó esti műsor előtt, még volt valami elintézni valója a városban.

– Hogy végződött a szimultán? – kérdezte már az estét záró koktél-partin. – Állt valahol a tábla közepén egy büszke fekete király?

– Csak az enyém – felelte Szondi –, de nem egyedül, mert előtte ott volt a fehér is.

– Tehát döntetlen?

– Igen... Hanem a parti vége nagyon látványos lett! Mivel a miénk tartott a legtovább, a két nagymesternek akkor már csak velem volt dolga. Ültem a táblánál, ők meg álltak előttem és egymást váltogatva válaszol-gattak a lépéseimre. Mintha csak én játszottam volna szimultánt ővelük. Aztán egy idő után felajánlották a döntetlent.

Fizetek, mondta Erasmus Szabó a pincérnek az *Öt Ajtóban*, miközben arra gondolt, hogy hiszen ez nem volt más, mint ember harca az istenekkel. Ha nem írja meg, ez a történet talán soha nem áll így össze a fejében. És, ha Erkel Ferenc látta mindezt odafentről, alighanem jót nevetett rajta ő is.

Megjelent: Napút Online, 2021. szeptember